

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร*

FURTHERANCE OF THE CREATIVE GRASSROOT ECONOMY OF WAT HAT MUN KRABUE
COMMUNITY MUEANG DISTRICT PHICHIT PROVINCE

สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี, พระครูพิฑูรนครภิกษุ, พระมหาเมธี จันทวโส,
ศราวุธ ปลอดภัย และ ณฐยา ราชสมบัติ

Suphangpim Klaythanee, Phrakhru Phithunnakhonphirak,
Phra Mahamettee Chanthawangso, Sarawut Plotphai and Nathaya Rajchasombut
วิทยาลัยพุทธศาสนาพิจิตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Phichit Buddhism College, Mahachulalongkhorrajavidyalaya University
Nakhon Sawan Campus, Mahachulalongkhorrajavidyalaya University
E-mail: miu_suphangpim@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตรเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR = Participatory Action Research) รวบรวมข้อมูลโดย การวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนาม ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีทำความเข้าใจ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 45 รูป/คน การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และอธิบายด้วยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. มีการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน Business Model Canvas (CBMC) แบบจำลองทางธุรกิจเพื่อชุมชน แผนดำเนินงานที่ใช้สำหรับธุรกิจเพื่อชุมชน และปฏิทินงานเพื่อใช้ในการควบคุมให้งานเดินไปตามเป้าหมายของชุมชน
2. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตามกรอบความคิด TERMS MODEL ที่ชุมชนจะพึ่งตนเองได้ซึ่งมี 5 ประการ คือ การพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี (T) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ (E) การพึ่งตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ (R) การพึ่งตนเองทางจิตใจ (M) และการพึ่งตนเองทางสังคมวัฒนธรรม (S) ที่ส่งผลถึงความสัมพันธ์เชิงหน้าที่และการพึ่งตนเองของชุมชนวัดหาดมูลกระบืออีกด้วย
3. การสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ผ่านเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ และตลาดนัดวัฒนธรรมชุมชนเพื่อเป็นการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

*Received November 7 2023; Revised December 10, 2023; Accepted December 26, 2023

คำสำคัญ: การส่งเสริม, เศรษฐกิจฐานราก, ชุมชน, วัดหาดมูลกระบือ, จังหวัดพิจิตร

ABSTRACT

The objective of this research is To study the process of promoting the creative economy of Wat Hat Mun Krabue community Mueang Phichit District Phichit Province To promote the creative economy of Wat Hat Mun Krabue community Mueang Phichit District Phichit Province To support the creative economy of Wat Hat Mun Krabue community Mueang Phichit District Phichit Province is a participatory action research (PAR = Participatory Action Research). document research Field research consists of in-depth interviews. group chat staging understanding The key informants used in the study were 45 figures/person. A triangular review of data collection methods. Data analysis by content analysis method and explained in a descriptive way

The results of the research revealed that

1. Community Business Model Canvas Business Model Canvas (CBMC) Community Business Model Action plans for community businesses and a calendar of tasks to control the work progress according to the goals of the community
2. Promoting the creative foundation economy of the community according to the TERMS MODEL concept that the community can be self-reliant, which consists of 5 factors: technological self-reliance (T) economic self-sufficiency (E) natural resource self-reliance (R) Psychological self-reliance (M) and socio-cultural self-reliance (S) affecting the function relationship and self-reliance of Wat Hat Mun Krabue community as well.
3. Promoting the creative foundation economy of the community according to the TERMS MODEL concept that the community can be self-reliant, which consists of 5 factors: technological self-reliance (T) economic self-sufficiency (E) natural resource self-reliance (R) Psychological self-reliance (M) and socio-cultural self-reliance (S) affecting the function relationship and self-reliance of Wat Hat Mun Krabue community as well.

Keywords; Promotion; Foundation Economy; Community; Hat Mun Krabue Temple; Phichit Province

บทนำ

ประเทศไทยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวดที่ 16 ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ได้กำหนดให้สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมรวมถึงการสร้างกลไกเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยกำหนดไว้ในประเด็นที่ 4.1 เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ซึ่งจะต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากโดยเน้น

ระบบจัดการตนเองของเกษตรกร และมีกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัย ความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิต ตลอดจนพึ่งช่องทางการตลาด ที่สำคัญในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยังกำหนดประเด็นที่ 16 เรื่อง เศรษฐกิจฐานราก โดยมองว่าการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงและมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ โดยกำหนดให้การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการแข่งขันและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำได้

เศรษฐกิจฐานราก คือระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนระบบเศรษฐกิจฐานรากหรือเศรษฐกิจชุมชน เป็นระบบเศรษฐกิจแนวราบที่ส่งผลและสร้างความสัมพันธ์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างผู้คนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีไม่ใช่เป็นเฉพาะเศรษฐกิจแนวตั้งแบบปิรามิดแต่สามารถทำให้เกิดความร่วมมือ เกิดโอกาสและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเศรษฐกิจร่วมของชุมชนกับเศรษฐกิจของปัจเจก เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนสร้างความสัมพันธ์ทั้งในชุมชนท้องถิ่นและในระดับที่กว้างขวางอื่น ๆ และภายนอก ระบบเศรษฐกิจฐานราก จะต้องมีความหลากหลายและการจัดการโดยชุมชนท้องถิ่น ให้ครอบคลุมมากที่สุด มีการสร้างทุนและกองทุนที่เข้มแข็ง มีการผลิตพื้นฐาน การแปรรูป การบริการ การตลาด การผลิตอาหาร และความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันสำหรับคนในพื้นที่อย่างพอเพียง และพัฒนาเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมหรือธุรกิจของชุมชน (ในมิติของการเอื้อเฟื้อ การมีส่วนร่วมของคนในตำบล) ต่างๆ ทั้งขนาดย่อมหรือขนาดใหญ่ขึ้น โดยใช้ทั้งความรู้ที่สั่งสมในพื้นที่หรือที่เป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของพื้นที่ และมีการพัฒนาให้ทันสมัย พร้อมกับมีเทคนิค วิทยาการและความรู้เทคโนโลยี มาพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับตลาด หรือสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้คนและชุมชนท้องถิ่นโดยรวมสามารถพึ่งตนเองนั้นมีรายได้มากกว่ารายจ่าย และสามารถพัฒนาเป็นผู้ผลิต ผู้สร้างงานบริการต่าง ๆ จากท้องถิ่นที่เข้มแข็ง สร้างสรรค์ หลากหลาย มีเอกลักษณ์ ทันสมัย และเชื่อมโยงกับระบบตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบเศรษฐกิจฐานราก จะต้องมีความหลากหลาย พอเพียงเพื่อเปิดโอกาสและแบ่งปันให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถมีพื้นที่และมีโอกาสในการร่วมพัฒนาได้อย่างผสมผสานและสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจอื่น ๆ ได้อย่างดี อย่างมีฉันทมิตร เป็นธรรม และมีความสัมพันธ์อย่างเท่าเทียม

ดังนั้น การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืน ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยมีการมีส่วนร่วมทั้ง บ้าน วัด หน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากเกิดความเข้มแข็ง และส่งผลถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการจัดเวที ประกอบด้วยการส่งเสริม การสนับสนุน กระบวนการเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

ขอบเขตด้านแนวคิด ทฤษฎี

แนวคิดที่นำมาศึกษาเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัย จากผู้รู้ต่างๆ ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรอบของตัวแบบ TERMS Mode และ Business Model Canvas ในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

ขอบเขตด้านการศึกษา

การรวมกลุ่ม การจัดการระบบการเงินของชุมชน ระบบการจัดการทุนชุมชนที่ครอบคลุมทุนทางสังคม ทุนคน การฟื้นฟูทรัพยากร ระบบข้อมูลที่ทันสมัยรอบด้านทั้งภายในและภายนอก ระบบการผลิตของชุมชนทั้งขั้นพื้นฐานและก้าวหน้า สร้างความร่วมมือในทุกระดับและทุกมิติ เพื่อให้เกิดความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายและสัมพันธภาพที่ดี ระบบการอยู่ร่วมกัน มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นเจ้าของร่วมกัน คนในพื้นที่ของชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้ในศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกการเลือกประชากรแบบเจาะจง (Purposive) ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้ เจ้าอาวาส กรรมการวัด วัดหาดมูลกระบือ กลุ่มข้าวเม่าพอก กลุ่มจักสาน กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเรือยาว พ่อค้า แม่ค้า ในชุมชนวัดหาดมูลกระบือ ประชาชนในพื้นที่วัดหาดมูลกระบือรวมทั้งสิ้น 45 รูป/คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2565

สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจภายในชุมชนโดยใช้กรอบของตัวแบบ TERMS Mode และ Business Model Canvas พบว่าภายในชุมชนมีการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอย่างหลากหลาย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กระบวนการการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอมือง พิจิตร จังหวัดพิจิตร ในที่นี้ขอบอกตัวอย่างกลุ่มกลุ่มข้าวเม่าพอกเงินล้าน วัดหาดมูลกระบือ : ในช่วงฤดูน้ำหลาก

คงเป็นภาพที่คุ้นตาของชาวบ้านและนักท่องเที่ยวรวมถึงของกินอร่อยที่มาคู่กับงานแข่งเรือในแถบภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน นั่นคือข้าวเม่าพอก และที่ขึ้นชื่อคงต้องยกให้ข้าวเม่าพอกเงินล้านของวัดหาดมูลกระบือแห่งเมืองชาละวัน ประวัติของการทอดข้าวเม่า ในอดีตย้อนหลังไปเกือบ 100 ปีที่ผ่านมา ตามวัดต่าง ๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำน่าน แม่น้ำยม ในเขตจังหวัดพิจิตร และจังหวัดข้างเคียงก็จะมีประเพณีแข่งขันเรือยาวที่สืบเนื่องตำนานมาจากในอดีตตามวัดต่าง ๆ จะมีทำน้ำที่เทียบเรืออยู่หน้าวัด ผู้เฒ่าผู้แก่ นั่งเรือพายให้คนหนุ่มสาวพายเรือมาส่งเพื่อทำบุญที่วัด ในช่วงที่ผู้เฒ่าผู้แก่ อยู่บนศาลาวัด วัยรุ่นหนุ่มสาว ซึ่งรออยู่ที่ทำน้ำก็จะพายเรือแข่งกันเล่นและต่อมาจึงกลายเป็นประเพณีแข่งเรือตามวัดต่าง ๆ ในช่วงฤดูน้ำหลาก ชาวบ้านต่างก็มาเชียร์ฝีพายที่เป็นลูกหลานหรือคนในหมู่บ้าน ของกินสมัยนั้นที่อร่อยขึ้นชื่อก็คือ “ข้าวเม่าพอก” กรรมการวัดก็ทำแจกให้กับผู้ที่มาร่วมงานบุญแข่งเรือ ต่อมาจึงเกิดการขาย ส่วนประกอบของข้าวเม่าพอกก็คือ กล้วยไข่ ข้าวเม่าที่ทำมาจากข้าวเหนียวซึ่งอยู่ในช่วงตั้งท้องเมล็ดข้าวเป็นน้านม แล้วนำมาใส่กระทะคั่ว เอาไปตำจะได้เป็น เมล็ดข้าวเม่า จากนั้นก็นำไปผสมกับเครื่องปรุงที่ประกอบด้วยมะพร้าวขูด น้ำตาลปี๊บ แล้วนำมาพอกกับกล้วยไข่ลงกระทะทอดที่มีแป้นทอดกรอบโรยหน้า เพียงเท่านี้ก็กลายเป็นข้าวเม่าพอก ของอร่อยที่เป็นของกิน ของฝาก จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่มาควบคู่กับงานแข่งขันเรือยาวตามวัดต่าง ๆ

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร กลุ่มวิสาหกิจเฟอร์นิเจอร์ไม้ : กลุ่มวิสาหกิจเฟอร์นิเจอร์ไม้ ในช่วงแรก ๆ กลุ่มมีความโดดเด่นในเรื่องของการทำวงกบ ประตู และหน้าต่าง จากนั้นด้วยจิตใจใฝ่ใฝ่ในการเรียนรู้ ศึกษาข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์บวกกับความอดทนของตนเองในการฝึกฝน กลุ่มจึงมีความก้าวหน้าสามารถจัดทำผลงานที่มีความหลากหลายมากขึ้น และมีการจัดทำเฟอร์นิเจอร์ไม้รูปแบบต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ซื้อ

สนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร กลุ่มจักสาน : โดยกลุ่มสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยการช่วยเหลือจาก กศน. จังหวัดสุโขทัย และ กศน. จังหวัดลำปาง ที่ช่วยเหลือในเรื่องของการสอนงาน และมอบแบบในการจัดทำ เพื่อให้กลุ่มสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองในอนาคต นอกจากนี้ภายในชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร และยังมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งแม่น้ำน่าน และป่าไม้ มีวัฒนธรรมที่เป็นที่กล่าวถึงอย่างแพร่หลาย คือประเพณีงานแข่งเรือ และชาวบ้านยังมีที่พึ่งพิงทางจิตใจ ที่เป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชนให้สมัครสมานสามัคคีอย่างวัดหาดมูลกระบืออีกด้วย จากการที่ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดข้างตนไปนั้น ขอสรุปในภาพรวมว่า ภายในชุมชนมีการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งมีหลักในการปฏิบัติที่เป็นแบบแผนชัดเจน และมีการกระทำสืบทอดอย่างต่อเนื่องยาวนาน

Business Model Canvas

Key Partners คู่ค้า /แหล่งวัตถุดิบสำคัญกิจกรรมสำคัญ โรงเรียนวัดหาดมูลกระบือ ตำบลย่านยาว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร องค์การบริหารส่วนตำบลย่านยาว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลย่านยาว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือล่าง (ออป.เหลือล่าง) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลย่านยาว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร สำนักงานจังหวัดพิจิตร สำนักงานประมงจังหวัดพิจิตร สำนักงานโยธาและผังเมืองจังหวัดพิจิตร ผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารปลาและรับซื้อปลา กลุ่มเครือข่ายธุรกิจประเภทเดียวกันที่อยู่ในพื้นที่อื่น

กิจกรรมสำคัญ (Key Activities—KA) กิจกรรมแข่งเรือ กิจกรรมทำข้าวเม่า กลุ่มข้าวเม่า, กลุ่มเรือ, กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้สัก, กลุ่มจักสาน, กลุ่มเลี้ยงปลา

คุณค่าที่ส่งมอบ (Value Propositions) ส่งมอบข้าวเม่าที่คงความเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมสู่ลูกค้ายุคปัจจุบัน ส่งมอบผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ส่งมอบความประทับใจ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวลุ่มแม่น้ำ

การสร้างความสัมพันธ์ (Customer Relationships—CR) วัดเป็นศูนย์กลางสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก กิจกรรมแข่งเรือยาว สัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลากหลายอาชีพทั้งในระดับชุมชน ตำบล และจังหวัด กลุ่มอาชีพเดียวกันที่อยู่ในพื้นที่อื่น ร่วมมือเป็นเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

กลุ่มลูกค้า (Customer Segments—CS) ประชาชน/นักท่องเที่ยวที่มาร่วมงานแข่งเรือวัดหาดมูลกระบือ ตำบลย่านยาว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร, วัดดาน ตำบลไผ่ขวาง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร, วัดท่าหลวง, วัดท่าพ้อ ตำบลท่าพ้อ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร และ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มประชาชน/นักท่องเที่ยวที่มาร่วมงานเทศกาลวันเข้าพรรษา และวันขึ้นปีใหม่ ที่วัดหาดมูลกระบือ กลุ่มประชาชน/นักท่องเที่ยวที่ร่วมงานแสดงสินค้าพื้นบ้าน ประชาชนที่ชื่นชอบเฟอร์นิเจอร์ไม้สักและผลิตภัณฑ์จักสานพื้นบ้าน ผู้ประกอบการรับซื้อปลา

ทรัพยากรหลัก (Key Resources—KR) ประชาชนในพื้นที่ (กำลังหลัก) วัตถุดิบในชุมชน (มะพร้าว, ฟิน, กล้วยไข่) วัตถุดิบนำเข้า (มะพร้าว, ข้าวเหนียว, กล้วยไข่) อื่นๆ (อุปกรณ์ทำข้าวเม่า, พันธุ์ปลา, ไม้สัก, อุปกรณ์ทำเครื่องจักสาน)

ช่องทาง (Channels—CH) ขายข้าวเม่าในงานแข่งเรือ เทศกาลวันเข้าพรรษา และวันขึ้นปีใหม่ ที่วัดหาดมูลกระบือ ขายข้าวเม่าในงานแข่งเรือที่วัดดาน ตำบลไผ่ขวาง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร, วัดท่าหลวง, วัดท่าพ้อ ตำบลท่าพ้อ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร และ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) จังหวัดพิษณุโลก ขายข้าวเม่าตามงานที่ได้รับเชิญ ขายสินค้าจากกลุ่มจักสาน ในงานแสดงสินค้า OTOP กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้สักใช้โรงผลิตเป็นหน้าร้าน กลุ่มเลี้ยงปลาผูกขาดตลาดขายปลากับผู้ประกอบการ

ต้นทุน (Cost Structure—CS) ค่ามะพร้าว ข้าวเหนียว กล้วยไข่ และวัตถุดิบอื่น ๆ สำหรับทำข้าวเม่า ค่าไม้สัก และอุปกรณ์ทำเฟอร์นิเจอร์ ค่าห้วยเทียม ทางมะพร้าว เชือกปอ เชือกเหลือง ยูรีเทรน สำหรับทำผลิตภัณฑ์จักสาน ค่าดำเนินกิจการแพปลา ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหารปลา

รายได้ (Revenue Streams—RS) รายได้จากการจำหน่ายข้าวเม่า รายได้จากการจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ไม้สัก รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสาน รายได้จากการจำหน่ายปลา

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ ดำเนินการในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีวัดเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อน ใช้กิจกรรมแข่งเรือยาว หรือกิจกรรมทางศาสนา งานบุญ ประเพณี กระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ และดึงดูดทุน ศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่มีในชุมชน ออกมานำเสนอเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเอกสารเพื่อทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวางแผนในการวิจัยและกำหนดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยภาคสนาม ในการอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคณะผู้วิจัยขออธิบายจากกรอบแนวคิดการวิจัยผ่านความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของ TERMS (Functional Matrix of Terms) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เทคโนโลยี (T) กลุ่มข้าวเม่าพอกเงินล้าน วัดหาดมูลกระบือ : มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยเหลือในการทำงาน เป็นอุปกรณ์ทุนแรงต่างๆ คือ เครื่องสำหรับปั่นแป้ง ,เครื่องปอกมะพร้าว ,เครื่องกะเทาะกะลามะพร้าว, เครื่องขูดมะพร้าว และเครื่องคั้นมะพร้าว กลุ่มวิสาหกิจเฟอร์นิเจอร์ไม้ : มีการนำ

เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือในการทำงาน ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการสำหรับช่วยทุ่นแรง และการนำความรู้มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจนเกิดเป็นภูมิปัญญา คือ เครื่องเลื่อยไม้ ,เครื่องรัดไม้ ,เครื่อง ไล่ไม้ และสื่อวีดีโอ ทางอินเทอร์เน็ต

เศรษฐกิจ (E) กลุ่มชาวเม่าพอกเงินล้าน วัดหาดมูลกระบือ : มีการรวมกลุ่มการผลิต ใช้เงินทุนในการผลิตจากเงินของทางวัดหาดมูลกระบือ มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง ทั้งภายในและภายนอกชุมชนมีการวางแผนและการทำการตลาดด้วยการลงทุนจัดทำบล็อกสำหรับผลิตบรรจุภัณฑ์ ที่มีความเฉพาะเป็นของตนเอง

กลุ่มวิสาหกิจเฟอร์นิเจอร์ไม้ : มีการรวมกลุ่มการผลิต ใช้เงินทุนในการทำงานจากทุนส่วนตัวเป็นหลัก แต่ในบางกรณีหากงานชิ้นนั้น ๆ จัดทำขึ้นให้กับวัดหาดมูลกระบือก็จะใช้ทุนของทางวัดในการจัดทำ มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูง และมีความกระตือรือร้นในการแข่งขันเป็นอย่างมาก

กลุ่มจักสาน : มีการรวมกลุ่มเพื่อผลิต และในการผลิตนั้นจะใช้เงินทุนจากกองทุนของหมู่บ้านเป็นหลัก มีขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับที่ดี มีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มีการจัดทำตามรูปแบบที่ได้รับมาอย่างเป็นแบบแผน

ทรัพยากร (R) ชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร นั้นมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของน้ำ (แม่น้ำน่าน) และป่าไม้ (พื้นที่ป่าของวัดหาดมูลกระบือ) เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งชุมชนเองก็ได้ใช้ประโยชน์มากมายจากทรัพยากรดังกล่าว และในขณะเดียวกัน พวกเขาก็กังให้ความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของธรรมชาติที่พวกเขาใช้ไป จึงมีการใส่ใจรักษาทรัพยากรธรรมชาตินั้นอยู่เสมอ

จิตใจ (M) ชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร คนภายในชุมชนมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งอย่างมาก เนื่องจากมีศูนย์รวมจิตใจอย่างวัดหาดมูลกระบือ เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชนมีการใช้เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้คนภายในชุมชน มีความรักใคร่และสามัคคีกันช่วยเหลือกัน ด้วยความเต็มใจ มีจิตสำนึกที่อยากช่วยเหลือ และส่งเสริมชุมชน

สังคม (S) ผู้นำชุมชนกับวัดหาดมูลกระบือมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างมาก อีกทั้งผู้นำภายในชุมชนนั้น ยังมีการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางวัดหาดมูลกระบือ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดอย่างสม่ำเสมอ และงานใหญ่ที่มีความเด่นชัดในการร่วมมือกันนั้น ก็หนีไม่พ้นงานใหญ่ที่เลื่องชื่ออย่างงานแข่งเรือยาวนั่นเอง ที่ได้รับการร่วมมือกันจากหลายส่วน ซึ่งกล่าวได้ว่าความร่วมมือต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจากแรงผลักดันของผู้นำในชุมชนและจากวัดหาดมูลกระบือเป็นหลักที่สามารถดึงใจคนในชุมชนให้ร่วมแรงร่วมใจกันจนสามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ

ทั้งนี้ จากการศึกษา พบว่างานวิจัยนี้มีความเห็นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธินัน เอื้อศิลป์ และ ช่อพกา ดวงมณี ได้ทำการศึกษาเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะเลี้ยงปลานิลในกระชังในแม่น้ำโขง(จังหวัดหนองคาย) ระหว่างปีการผลิต พ.ศ. 2562 ต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะเลี้ยงปลานิลในกระชังตามแม่น้ำโขงในจังหวัดหนองคายได้รับการศึกษาจากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการจำนวน 108 ฟาร์มผลการศึกษาพบว่าเจ้าของฟาร์ม 90 รายประสบภาวะขาดทุนต้นทุนการผลิตปลาเฉลี่ยอยู่ที่ 12,755.40 บาทต่อตารางเมตรต่อปี ซึ่งมาจากค่าอาหารปลา (ร้อยละ 75.02) เป็นหลักโดยเมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ประกอบการที่ได้รับกำไรพบว่าความสามารถในการสร้างความคุ้มค่าในการลงทุนของฟาร์มขนาดกลางมีมากกว่าขนาดอื่น ๆ ดังนั้นกลุ่มผู้ประกอบการเลี้ยงปลานิลในกระชังควรรวมกลุ่มเครือข่ายในรูปวิสาหกิจชุมชนเพื่อต่อรองราคาหรือการผลิตอาหารปลาอันจะนำมาซึ่งการลดลงของต้นทุนการผลิตนอกจากนั้นการแปรรูปปลานิลที่ตายอันเนื่องจากภาวะผันผวนของระดับน้ำในแม่น้ำโขงควรได้รับการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่า และลด

การขาดทุน และงานของ เพียงแขภูมายาง, นราศักดิ์ ภูมายาง, สัญชัย รำเพยพัต ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหา การเลี้ยงปลานิลกระชังในเขื่อนลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า 1. สาเหตุที่เกษตรกรนิยมเลี้ยง ปลากระชัง คือสามารถอาชีพหลักของครัวเรือน เพราะรายได้จากการเลี้ยงปลานิลกระชังมากกว่ารายได้จาก การทำไร่ ทำนา หรือการเกษตรอื่น 2. ปัญหาหลักในการเลี้ยงปลานิลกระชัง คือต้นทุนอาหารที่มีราคาแพง เกษตรกรต้องซื้ออาหารสำเร็จรูปจากท้องตลาดตั้งแต่เริ่มเลี้ยงลูกปลาจนจับขายซึ่งพบว่าต้นทุนด้านอาหารคิดเป็น ร้อยละ 60 ของรายได้ ทั้งนี้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือการหาอาหารปลาที่สามารถผลิตเองและหรือมี ราคาถูกลง เช่นการใช้หญ้าเนเปียร์หรือพืชธรรมชาติมาเป็นส่วนผสมของอาหารปลา 3. ปัญหารองลงมาคือ ปัญหาปลาตาย ซึ่งเกิดจากการน็อคน้ำ ทำให้ปลาขาดออกซิเจนและตายจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาปลา ตายที่เกิดจากการมีสภาพแวดล้อมหรือกระชังไม่สะอาด สาเหตุการตายข้างต้นส่งผลให้ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยง ปลานิลกระชังขาดทุน ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ปัญหาครั้งนี้คือ การตรวจสอบสภาพน้ำ และการดูแลทำความสะอาด กระชังปลาอย่างสม่ำเสมอ การติดเครื่องเพิ่มออกซิเจนในน้ำโดยการควบคุมแบบอัตโนมัติผ่าน โทรศัพท์มือถือ และ วรินทร์ธร ธรรมสารสมบัติ ได้ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานอย่างมีดุลยภาพของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะพร้าว อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า 1. กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพ 2. กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้มีความ หลากหลาย 3. กลยุทธ์การให้บริการที่ดี และสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย 4. กลยุทธ์การเพิ่มช่องทางการจัด จำหน่ายควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน 5. กลยุทธ์การขนส่ง ที่มีคุณภาพ ควรเลือกใช้บริการขนส่งภาคเอกชน เข้ามามีส่วนช่วย เพื่อการขนส่งที่ครบถ้วน และรวดเร็ว 6. กล ยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ควรเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์สินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มีความเหมาะสมกับยุค สมัย และทำอย่างต่อเนื่อง และ 7. กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สูงสุด ควรพัฒนาคนที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเกี่ยวกับสินค้าวิสาหกิจชุมชน และ จิราพร มะโนวัง, วาสนา เสภา, กนกวรรณ ปลาศิลา ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาและยกระดับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาในตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1. ภูมิปัญญาหัตถกรรมจักสานส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมาย สืบทอดกระบวนการทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือนเพื่อใช้สอยใน ครัวเรือน เช่น ตะกร้า (ข้าวหวด) ฝาชีหนึ่งข้าว ชันโตก ตุ่ม ไช และของที่เหลือจากการใช้สอยในการดำรงชีวิต นำไปจำหน่ายในตลาดชุมชนในราคาที่ไม่แพง 2. การยกระดับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม จักสาน ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางในการยกระดับผลิตภัณฑ์หัตถกรรม โดยดำเนินการ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตไม่สามารถอยู่ได้นาน เกิดรา ไม่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และการใช้ระยะเวลาในการนำเส้นตอกผึงแดดที่นานบางวันไม่มีแดด ผนตก เส้นตอกไม่แห้งเกิดราจึงไม่สามารถนำมาสานได้ เพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยจึง ออกแบบเตาอบต้นแบบเพื่อใช้ในการอบเส้นตอกและผลิตภัณฑ์ให้อยู่ได้นาน 2. ด้านการเพิ่มมูลค่าให้กับ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม นำผลิตภัณฑ์ก้านมะพร้าวยัดเส้น พัฒนาเพิ่มมูลค่าปรับเปลี่ยนวัสดุตกแต่ง ทำให้ ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามประณีต และออกแบบบรรจุภัณฑ์มีเรื่องราวพร้อมทั้งวิธีการใช้งานจากราคา 20 บาท เพิ่มมูลค่าเป็นราคา 150 บาท 3. ด้านการตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการจำหน่ายได้ ทั่วไป และมีผู้สนใจอย่างต่อเนื่องโดยให้เพิ่มช่องทางการจำหน่าย ได้แก่ร้านค้า เฟซบุ๊กและสามารถส่งสินค้า ทางสื่อออนไลน์ได้ และ อังกาบ บุญสูง ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายชุมชน หัตถกรรมจักสานจังหวัดอุดรดิตถ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพ ของชุมชนหัตถกรรมจักสานในจังหวัดอุดรดิตถ์มีหลายด้าน ได้แก่ 1. ทุนทางวัฒนธรรมอันเกิดมาจากภูมิปัญญา ด้านการจักสาน 2. ทุนทางสังคมด้านการรวมกลุ่มของคนในชุมชน และ 3. ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติในเรื่อง

ของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งสมาชิกชุมชนนำศักยภาพของตนมาบูรณาการร่วมกันก่อให้เกิด“เครือข่ายชุมชนหัตถกรรมจักสาน” ความสามารถที่จะพัฒนากลุ่มจะให้ความเข้มแข็งได้อย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องมีองค์ประกอบดังนี้ มีแกนนำที่เข้มแข็ง มีเป้าหมายที่ชัดเจน เคารพกฎระเบียบ การเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันทรัพยากร การทำกิจกรรมร่วมกัน ความรู้สึกเป็นพี่น้อง ความไว้วางใจและเอื้ออาทรกัน จึงก่อให้เกิดในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจและเอื้ออาทรกัน จึงก่อให้เกิด “เครือข่ายชุมชนหัตถกรรมจักสานจังหวัดอุดรดิตถ์” จำนวน 4 เครือข่าย ที่เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกได้แก่ เครือข่ายจัดซื้อวัตถุดิบ เครือข่ายข้อมูลข่าวสาร เครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้เกิดการยกระดับขีดความสามารถของชุมชนหัตถกรรมจักสานจังหวัดอุดรดิตถ์

องค์ความรู้วิจัย

การสำรวจและการสนทนากลุ่มด้วยประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 6 ประเด็นที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ผู้วิจัยของสรุปเนื้อหาเพื่อให้เกิดความกระชับมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิบูลย์ จังหวัดพิบูลย์นั้น มีผู้นำและศูนย์รวมจิตใจภายในชุมชนที่มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีนั้นสามารถดึงใจคนในชุมชนให้กระทำการกิจกรรมต่าง ๆ จนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ คนภายในชุมชนจึงมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งอย่างมาก มีความรักใคร่ และสามัคคีกันช่วยเหลือกันด้วยความเต็มใจ มีจิตสำนึกที่อยากช่วยเหลือและส่งเสริมชุมชน ซึ่งในการดำเนินการผลิตของกลุ่มต่าง ๆ มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ และช่วยเหลือการทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ภายในกลุ่มนั้นสามารถช่วยลดภาระในเรื่องของกำลังคนได้เป็นอย่างดี การทำงานเกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับภายนอกชุมชน และภายในชุมชนที่สูงมาก อีกทั้งยังมีการวางแผนและการทำการตลาดเกิดขึ้นภายในชุมชนอย่างเป็นแบบแผน มีความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกัน มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนการมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ชุมชนจึงมีโอกาในการเติบโตที่สูงมากในอนาคต ทั้งในด้านของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าจากของเหลือ และการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งหากมีการวางแผนที่ดีและมีการดำเนินการที่รัดกุมจะต้องเป็นประโยชน์อย่างมากต่อชุมชน

ภาพที่ 1: องค์ความรู้การวิจัยการศึกษาศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากวิถีพุทธของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1. จัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน Business Model Canvas (CBMC) แบบจำลองทางธุรกิจเพื่อชุมชน แผนดำเนินงานสำหรับธุรกิจเพื่อชุมชน เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง
2. ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากตามกรอบแนวคิด TERMS MODEL ที่ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง
3. สนับสนุนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดนัดวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อเป็นการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ความร่วมมือ:การบริหารจัดการวัดและชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. การบริหารจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กาญจนา รอดแก้ว, ฤชงค์ เสนานุช และธรรรงค์ จันใด. (2563). รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 1.
- จิราพร มะโนวัง, วาสนา เสภา และกนกวรรณ ปลาศิลา. (2565). การศึกษาและยกระดับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาในตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 16(1), 162-175.
- ณัฐธิน เอื้อศิลป์ และช่อพกา ดวงมณี. (2564). ต้นทุนและผลตอบแทนของการเพาะเลี้ยงปลานิลในกระชังในแม่น้ำโขง (จังหวัดหนองคาย) ระหว่างปีการผลิต 2562. *Journal of Business, Economics and Communications*, 16(3), 114-162.
- เพียงแข ภูผายาง, นราศักดิ์ ภูผายาง และสัณชัย รำเพยพัด. (2564). ปัญหาการเลี้ยงปลานิลกระชังในเขื่อนลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 8(4), 388-397.
- วรินทร์ธร ธรสาสรสมบัติ. (2564). กลยุทธ์การบริหารงานอย่างมีคุณภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะพร้าว อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 8(2), 213-227.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). คู่มือการส่งเสริมการพัฒนา “ระบบเศรษฐกิจฐานราก”. สำนักสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชน และสำนักสื่อสารการพัฒนาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), หน้า 19-20.
- สนทนากลุ่ม เรื่องการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร 22 พฤศจิกายน 2565
- สยามรัฐออนไลน์. (2562). เบื้องหลังข่าวแม่พอกเงินล้านวัดหาดมูลกระบือของอรร้อยคู่กับงานแข่งเรือ. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2565. จาก <https://bit.ly/3EwjVQj>
- อังกาบ บุญสูง. (2559). การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายชุมชนหัตถกรรมจักสานจังหวัดอุดรดิษฐ์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์*, 11(2), 403-418.